

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 27/2019

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Τμήμα Ε')

Συνεδρίαση της 6ης Φεβρουαρίου 2019

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ανδροβιτσανέα Μεταξία, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Πανταζή Βασιλική, Σβολοπούλου Ελένη, Μακαρονίδης Δημήτριος
Σπυρόπουλος Σταύρος, Γρυλωνάκης Γεώργιος, Χατζηνέκουρας Ιωάννης, Νομικοί
Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Μαρία Οικονόμου, Πάρεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Αριθμ. Ερωτήματος: Το με αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΣΠ/ΔΚΕ/ΤΕΘΧ/476338/12565/6010/
2564/13-11-2017 έγγραφο του Τμήματος Εκπαίδευσης Θεάτρου και Χορού της
Διεύθυνσης Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης, της Γενικής Διεύθυνσης Σύγχρονου
Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού (ΥΠΠΟΑ).

Περίληψη ερωτήματος: Εάν η Επιτροπή του άρθρου 25 του ν. 1158/1981, μετά
την κατάργηση, με το άρθρο 61 του Ν. 4481/2017, των προβλεπόμενων στο
άρθρο 5 παρ. 1 εδάφιο 2 του π.δ. 457/1983, κριτηρίων της "15ετούς ευδόκιμης
διδασκτικής προϋπηρεσίας σε αναγνωρισμένη από το Κράτος Σχολή Χορού ή
15ετούς ανώτερης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας ως χορευτή ή χορογράφου
κλασσικού και σύγχρονου ρεπερτορίου" για την ανάληψη της Διεύθυνσης
Σπουδών Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού, έχει αρμοδιότητα γνωμοδότησης ως
προς την συνδρομή ή μη των προσόντων αυτών, στην περίπτωση που η αίτηση
για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας της Σχολής Χορού υποβλήθηκε
στην αρμόδια Περιφέρεια σε χρόνο προγενέστερο της νομοθετικής μεταβολής.

.....

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε΄) γνωμοδότησε ομόφωνα, ως εξής:

Ιστορικό.

Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο ιστορικό:

1. α) Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 283 παρ. 3 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» είναι αρμόδια για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού, υποβλήθηκε η από 19-1-2016 αίτηση - δήλωση για τη χορήγηση άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας ερασιτεχνικής σχολής χορού στην πόλη της Ρόδου, με συνημμένα δικαιολογητικά και προτεινόμενη ως Διευθύντρια σπουδών την αιτούσα-ιδρύτρια της σχολής. Ακολούθως, στις 27-4-2016, η ίδια υπέβαλε προς την Περιφέρεια Δωδεκανήσου συμπληρωματική αίτηση με την οποία πρότεινε ως Διευθυντή σπουδών άλλο πρόσωπο που κατείχε Δίπλωμα Καθηγητή Χορού αναγνωρισμένης επαγγελματικής σχολής χορού της ημεδαπής, διέθετε δε και δικαιολογητικά για την απόδειξη δεκαπενταετούς καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας με την ιδιότητα του χορευτή.

β) Η ως άνω Περιφέρεια, μετά τη διαπίστωση της καταλληλότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων της Σχολής και τη σύνταξη του υπ' αριθμ. πρωτ. 2959/28-7-2017 πρακτικού αυτοψίας της Επιτροπής Ελέγχου Καταλληλότητας, διαβίβασε στην αρμόδια Διεύθυνση Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, το με αριθμ. πρωτ. 1073/10.8.2017 αίτημα για την έγκριση πρόσληψης προτεινόμενου Διευθυντή Σπουδών στην υπό ίδρυση Ερασιτεχνική Σχολή Χορού, με συνημμένα σχετικά δικαιολογητικά (αριθμός εισερχομένου ΥΠΠΟΑ: 334642/8378/3687/1706/23.8.2017), προκειμένου να εξεταστεί από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Ανωτέρων Σχολών Χορού του άρθρου 25 του Ν. 1158/81, αν ο προτεινόμενος Διευθυντής Σπουδών πληροί ή όχι τις προϋποθέσεις της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 1 εδάφιο 2 του ΠΔ 457/1983, κατά την οποία : «Ο Διευθυντής πρέπει να έχει δίπλωμα ή πτυχίο καθηγητή αναγνωρισμένης επαγγελματικής σχολής χορού της ημεδαπής ή αναγνωρισμένης ανώτερης ή ανώτατης Σχολής Χορού της αλλοδαπής και πενταετή διδακτική εμπειρία σε αναγνωρισμένη Σχολή Χορού της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή 15/ετή ευδόκιμη διδακτική προϋπηρεσία σε αναγνωρισμένη από το Κράτος Σχολή Χορού ή 15/ετή

ανώτερη καλλιτεχνική σταδιοδρομία ως χορευτής ή χορογράφος κλασσικού και σύγχρονου ρεπερτορίου».

γ) Παράλληλα, στις 27.9.2017 ο πληρεξούσιος δικηγόρος της αιτούσας κοινοποίησε προς την Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού υπόμνημα, με το οποίο προέβλεπε ότι μετά την πάροδο του οριζόμενου με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 εδαφ. 2 του ν. 3919/2011, τριμήνου από την υποβολή της αιτήσεώς της, συνοδευόμενης από τα νόμιμα δικαιολογητικά, εντός του οποίου η Διοίκηση είχε την υποχρέωση να προβεί στον έλεγχό της και στην έκδοση ή μη της σχετικής άδειας, ελλείπει η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της Επιτροπής του άρθρου 25 του Ν. 1158/81 προς εξέταση των δικαιολογητικών που πιστοποιούν την επικαλούμενη 15ετή καλλιτεχνική σταδιοδρομία του προτεινόμενου Διευθυντή σπουδών, ώστε δύναται να ασκεί ελεύθερα το επάγγελμά της. Επικουρικά, κατ'επίκληση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου και της επιείκειας προς αυτόν, διατύπωνε την άποψη ότι το αίτημα έγκρισης της πρόσληψης του Διευθυντή Σπουδών θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξεταστεί σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο υποβολής της αρχικής αίτησης προς την αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και να μην απορριφθεί λόγω της επελθούσας - μετά την υποβολή της αίτησης και πριν τη διαβίβαση των δικαιολογητικών στην ανωτέρω Γνωμοδοτική Επιτροπή - κατάργησης του προβλεπόμενου στο άρθρο 5 παρ. 1 εδάφιο 2 του ΠΔ 457/1983 προσόντος της 15/ετούς ανώτερης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας ως χορευτή ή χορογράφου κλασσικού και σύγχρονου ρεπερτορίου, με τη διάταξη του άρθρου 61 του ν. 4481/2017 (Α' 100).

δ) Με το υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΣΠ/ΔΚΕ/ΤΕΘΧ/334642/8378/3687/1706/20-10-2017 έγγραφο της Διεύθυνσης Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού ενημερώθηκε η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ότι κατά τη συνεδρίαση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Ανωτέρων Σχολών Χορού του Ν. 1185/1981, στις 29 Σεπτεμβρίου 2017, αποφασίστηκε να διερευνηθεί περαιτέρω αν υφίσταται αρμοδιότητά της προς γνωμοδότηση σχετικά με την καλλιτεχνική εμπειρία του προτεινόμενου Διευθυντή σπουδών, μετά την τροποποίηση της ανωτέρω διάταξης.

Νομοθετικό Πλαίσιο

2. Στο άρθρο 16 του Συντάγματος 1975, ορίζεται ότι: «.....7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές

ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές. 8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους.....».

3. Η ίδρυση και λειτουργία των Ανωτέρων και Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού ρυθμίζεται από τις ακόλουθες διατάξεις:

A. Του ν. **1158 της 11/13.5.81** «Περί οργανώσεως και διοικήσεως σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως, Κρατικού Βραβείου Θεάτρου και καταργήσεως Αδείας Ασκήσεως Επαγγέλματος Ηθοποιού - (Α' 127)», στα άρθρα 1, 2, 3, 25 και 28 του οποίου ορίζονται τα εξής:

Άρθρον 1. Βαθμίς. Η Ανωτέρα Καλλιτεχνική Εκπαίδευσις ανήκει εις την τρίτην βαθμίδα εκπαιδεύσεως, παρέχεται δε εις τας Ανωτέρας Δημοσίας και Ιδιωτικάς Σχολάς Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως

Άρθρον 2. Σκοπός-Εποπτεία 1. Αι ανώτεροι Σχολαί Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως έχουν ως σκοπόν την παροχήν εκπαιδεύσεως εις την Δραματικήν Τέχνην, την Τέχνην του Χορού και την Κινηματογραφικήν Τηλεοπτικήν Τέχνην. 2. Αι εν λόγω Σχολαί τελούν υπό την εποπτείαν του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.

Άρθρον 3. Κατηγορίαι Σχολών. 1. Αι Ανώτεροι Σχολαί Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως διακρίνονται εις Σχολάς: α)β) Χορού, περιλαμβανούσας τα Τμήματα : 1) Καθηγητών Χορού και 2) Χορευτών

Άρθρον 25: Γνωμοδοτική Επιτροπή. 1. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών συγκροτείται δι' εκάστην κατηγορίαν Σχολών πενταμελής Γνωμοδοτική Επιτροπή, διετούς θητείας, εις την οποίαν μετέχουν: α) Εις (1) Ακαδημαϊκός της τάξεως Γραμμάτων και Τεχνών ή τακτικός ή ομότιμος Καθηγητής Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, ως Πρόεδρος. β) Εις (1) ανώτατος ή ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών και γ) Τρία (3) πρόσωπα εγνωσμένου κύρους περί τα καλλιτεχνικά, εκ των οποίων ο εις υποδεικνυόμενος υπό του Σωματείου Ελλήνων Ηθοποιών.....Χρέη Γραμματέως εκτελεί υπάλληλος της αρμοδίας Διενθύνσεως του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.....5. Έργον της Επιτροπής είναι:

α).....β) θ) Η γνωμοδότησις επί παντός ζητήματος αφορώντος εις την εφαρμογήν του παρόντος νόμου, το οποίον ήθελε παραπεφθή υπό του Υπουργού Πολιτισμού και επιστημών ή του υπ' αυτού εξουσιοδοτουμένου οργάνου.

Άρθρον 28. 1. Δι' αποφάσεως τον Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών, δύνανται να χορηγήται άδεια ίδρύσεως και λειτουργίας ερασιτεχνικών σχολών χορού. 2. Διά Προεδρικού Διατάγματος, εφ' άπαξ εκδιδόμενου προτάσει των Υπουργών Προεδρίας Κυβερνήσεως και Πολιτισμού και Επιστημών, καθορισθήσονται τα προσόντα των ιδρυτών και του διδακτικού προσωπικού των σχολών αυτών, τα τμήματά των και τα των κτιριακών των εγκαταστάσεων».

Β. Του π.δ. 457 της 9/28.11.83 «Ίδρυση και λειτουργία ερασιτεχνικών σχολών χορού» (Α' 174) που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του ανωτέρω άρθρου 28 του ν. 1158/1981, κατά το οποίο:

«**Άρθρο 1.** Οι ρυθμίσεις του Δ/τος αυτού αναφέρονται στις Ερασιτεχνικές Σχολές Χορού, στις οποίες διδάσκονται όλα ή μέρος των μαθημάτων, που έχουν σχέση με το Χορό των Ανωτέρων Σχολών Χορού του Προεδρικού Δ/τος 372/1983 (ΦΕΚ 131 /Α/83).

Άρθρο 2. Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας 1. Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας των Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών σε: α) Έλληνες πολίτες 2. Από την ισχύ του Δ/τος αυτού οι ενδιαφερόμενοι για να αποκτήσουν άδεια ίδρυσης και λειτουργίας Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού υποβάλλουν στο Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, από της 1 Ιανουαρίου μέχρι 30 Απριλίου, κάθε έτους, αίτηση στην οποία πρέπει να αναγράφεται η επωνυμία της Σχολής, η πόλη και η ακριβής διεύθυνση στην οποία πρόκειται να λειτουργήσει. Με την αίτηση των ενδιαφερομένων υποβάλλονται και τα εξής δικαιολογητικά: α) Αποδεικτικά των σπουδών τους, ή της καλλιτεχνικής και διδακτικής σταδιοδρομίας τους στο χορό.....3.....4. Τα δικαιολογητικά με στοιχεία α έως ε υποβάλλονται και για την πρόσληψη του Διευθυντού Σπουδών, εφόσον ο ιδιοκτήτης της Σχολής, δεν θα αναλάβει και τη Διευθυνσή της, λόγω έλλειψης τυπικών προσόντων.

Άρθρο 5: Προσόντα Διευθυντή και Καθηγητών. 1. Ο Διευθυντής σπουδών κάθε Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού προσλαμβάνεται από τον ιδιοκτήτη, προκειμένου δε περί Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ή Εταιρείας από το Διοικητικό τους Συμβούλιο, κατόπιν έγκρισης του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.

Ο Διευθυντής πρέπει να έχει δίπλωμα ή πτυχίο Καθηγητού αναγνωρισμένης επαγγελματικής σχολής χορού της ημεδαπής ή αναγνωρισμένης ανώτερης ή ανώτατης Σχολής χορού της αλλοδαπής και 5ετη διδακτική πείρα σε αναγνωρισμένη Σχολή Χορού της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή 15ετή ευδόκιμη διδακτική προϋπηρεσία σε αναγνωρισμένη από το Κράτος Σχολή Χορού ή 15ετή ανώτερη καλλιτεχνική σταδιοδρομία ως χορευτής ή χορογράφος κλασσικού και συγχρόνου ρεπερτορίου».

Γ. Του άρθρου 61 του Ν. 4481/2017 (Α'/100), που ισχύει από 20-7-2017 και αντικατέστησε το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 5 του π.δ. 457/1983, ως εξής: «Ο Διευθυντής πρέπει να έχει δίπλωμα ή πτυχίο καθηγητή αναγνωρισμένης επαγγελματικής σχολής χορού της ημεδαπής ή αναγνωρισμένης ανώτερης ή ανώτατης Σχολής Χορού της αλλοδαπής και πενταετή διδακτική εμπειρία σε αναγνωρισμένη Σχολή Χορού της ημεδαπής ή αλλοδαπής»

Δ.Της παραγράφου 3 της κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Πολιτισμού και Τουρισμού, με αριθμό ΥΠΠΟΤ 107296/9.11.2011 για την «Διεκπεραίωση και απλούστευση της διοικητικής διαδικασίας χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού μέσω των Ενιαίων Κέντρων Εξυπηρέτησης» (Β' 2665), που εκδόθηκε κατ'έξουσιοδότηση του π.δ. 38/2010 (Α' 78) κατά την οποία «Στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος επικαλείται 15ετή ανώτερη καλλιτεχνική σταδιοδρομία ή 15ετή ευδόκιμη διδακτική προϋπηρεσία (κατά τα άρθρα 2, παρ 1 και 5, παρ. 1 του Π.Δ. 457/1983) τούτο θα κρίνεται από την Επιτροπή του άρθρου 25 του Ν. 1158/1981» .

4. Στο νόμο 3919/2011 (Α' 32), με τον οποίο θεσπίστηκε η αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 2. Κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και την άσκηση επαγγελματών.

1. Οι προβλεπόμενοι στην ισχύουσα νομοθεσία περιορισμοί που αφορούν στην πρόσβαση και την άσκηση επαγγελματών, πέραν εκείνων των επαγγελματών για τα οποία διαλαμβάνεται ρύθμιση στο κεφάλαιο Β' του παρόντος, καταργούνται μετά την πάροδο τεσσάρων (4) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος.

2. Ως περιορισμοί, κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου, νοούνται οι εξής: α) Η ύπαρξη, δυνάμει προβλέψεως νόμου, περιορισμένου αριθμού προσώπων τα οποία δικαιούνται να ασκήσουν το επάγγελμα β) Η εξάρτηση της χορηγήσεως διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος από την εκτίμηση της διοικητικής αρχής ως προς την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης προς τούτο, γ) Η απαγόρευση για ένα πρόσωπο της ασκήσεως επαγγέλματος έξω από ορισμένο γεωγραφικό διαμέρισμα..... δ) Η επιβολή της υπάρξεως ελάχιστων αποστάσεων μεταξύ των εγκαταστάσεων προσώπων που ασκούν το επάγγελμα, ε) Η απαγόρευση για ένα πρόσωπο της δημιουργίας περισσότερων εγκαταστάσεων στ) Η πρόβλεψη αποκλειστικής δυνατότητας ή απαγόρευσης διάθεσης είδους αγαθών..... ζ) Η επιβολή της ασκήσεως επαγγέλματος ή η απαγόρευση της ασκήσεως του υπό ορισμένη ή ορισμένες εταιρικές μορφές..... η) Η επιβολή περιορισμών σχετιζομένων με τη συμμετοχή στη σύνθεση του μετοχικού ή εταιρικού κεφαλαίου..... θ) Η επιβολή υποχρεωτικών κατώτατων τιμών ή αμοιβών ι) Η επιβολή υποχρέωσης στον ασκούντα το επάγγελμα να προσφέρει μαζί με τη δική του υπηρεσία, άλλες συγκεκριμένες υπηρεσίες.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου εντός τεσσάρων (4) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μπορεί να αρθούν και άλλοι περιορισμοί πέραν εκείνων που ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, είναι δυνατή η θέσπιση παρεκκλίσεως σε σχέση προς ορισμένο επάγγελμα από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και της παραγράφου 1 του άρθρου 3.....».

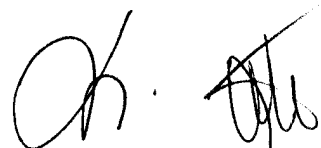
Άρθρο 3: 1. Η απαίτηση προηγούμενης διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος..... όταν η χορήγηση της άδειας αυτής συναρτάται προς την αντικειμενικώς διαπιστούμενη κατά δέσμια αρμοδιότητα, συνδρομή νόμιμων προϋποθέσεων, παύει να ισχύει μετά πάροδο τεσσάρων (4) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. Από το χρονικό εκείνο σημείο και με την επιφύλαξη των οριζόμενων στο επόμενο εδάφιο, το επάγγελμα ασκείται ελευθέρως μετά πάροδο τριμήνου από την αναγγελία ενάρξεως ασκήσεώς του, συνοδευόμενη από τα νόμιμα δικαιολογητικά για την πιστοποίηση της συνδρομής των νόμιμων

προϋποθέσεων, στην κατά τις ισχύουσες στο χρονικό εκείνο σημείο διατάξεις αρμόδια προς αδειοδότηση διοικητική αρχή. Η αρχή αυτή δύναται, εντός τριών (3) μηνών από τη λήψη της αναγγελίας, να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος, στην περίπτωση που δεν συγκεντρώνονται οι νόμιμες προϋποθέσεις προς τούτο ή δεν προκύπτει η συνδρομή τους από τα υποβληθέντα στοιχεία.....». Η εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων του ν. 3919/2011 για τα επαγγέλματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού εξειδικεύτηκε με την υπ' αριθμ. **14539/68/17-2-2012 εγκύκλιο του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού** (ΑΔΑ:ΒΟΖΑΓ-ΤΣ3) η οποία με το υπ' αριθμ. 35006/10-4-2012 έγγραφο της Διεύθυνσης Θεάτρου και Χορού του Υπουργείου διαβιβάστηκε σε όλες της Περιφέρειες της χώρας ενόψει της αρμοδιότητάς τους για την έκδοση των σχετικών αδειών. Με την ανωτέρω εγκύκλιο, επισημάνθηκε η ανάγκη λήψης από τις αρμόδιες Περιφέρειες ιδιαίτερης μέριμνας για την έγκαιρη εξέταση των αναγγελιών-αιτήσεων έναρξης ασκήσεως επαγγέλματος των ενδιαφερομένων που υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν 3919/2011 και συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΤ/107296/9-11-2011 κ.υ.α. δικαιολογητικά, καθώς εάν παρέλθει άπρακτη η τρίμηνη προθεσμία του άρθρου 3 του Ν 3919/2011 από την αναγγελία ο ενδιαφερόμενος δύναται να ασκήσει ελεύθερα το επάγγελμα. Ειδικά δε για την περίπτωση των Σχολών Χορού, όπου απαιτείται η γνωμοδότηση της σχετικής Επιτροπής του άρθρου 25 του Ν 1158/81 σχετικά με την επωνυμία της Σχολής και τα προσόντα του ιδρυτή και του διευθυντή, τονίστηκε ότι πρέπει να διαβιβάζονται άμεσα στην υπηρεσία τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από την ερμηνεία των ως άνω διατάξεων, αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, προκύπτουν τα εξής :

5. Σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου και κατά την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας η νομιμότητα των ατομικών διοικητικών πράξεων κρίνεται, όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς του χρόνου εκδόσεώς τους ή, σε περίπτωση απορρίψεως αιτήσεως, με το ισχύον κατά το χρόνο εκδόσεως της σχετικής απορριπτικής πράξεως και όχι σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς του χρόνου υποβολής της αιτήσεως από τον διοικούμενο (ΣτΕ 710/2015, 2133/2003, 5755/1996, 126/1994, 1098/1988, 2868/1987, 790/86, 6-84/84, 2984/1983, 1125/1981, ΕΠΑ 126/1994). Η ίδια αρχή

διέπει και τις προπαρασκευαστικές της τελικής διοικητικής ενέργειας πράξεις όπως είναι οι απαιτούμενες από τις εκάστοτε εφαρμοστέες διατάξεις, γνωμοδοτήσεις συλλογικών οργάνων. Κάμψη της αρχής αυτής μπορεί να θεσπισθεί μόνο με ειδική μεταβατική διάταξη στη νέα ρύθμιση, ορίζουσα ότι οι ήδη υποβληθείσες αιτήσεις υπάγονται στο καθεστώς που ίσχυε κατά τον χρόνο της υποβολής τους (βλ. ΣΤΕ 4534/2013, 4364/2005, 3662/2000, 1185/1994, 1098/1988). Περαιτέρω, όταν σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζουν την αρμοδιότητα του διοικητικού οργάνου και τη διαδικασία των ενεργειών του, αναγκαίος όρος για να κινηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία και να διατυπωθεί η βούληση του διοικητικού οργάνου με την έκδοση της διοικητικής πράξης, είναι η δήλωση βούλησης από τον ενδιαφερόμενο διοικούμενο που γίνεται με την υποβολή αίτησης ή αναφοράς στο διοικητικό όργανο, όπου αναφέρεται ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την έκδοση της πράξης την οποία ο διοικούμενος επιθυμεί, η δήλωση βούλησης του διοικουμένου, χωρίς να αποτελεί συστατικό στοιχείο της διοικητικής πράξης, συνιστά όρο της έκδοσής της (ΣΤΕ 272/1986, Επαμ. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, παρ. 3 αριθμ. 90, σελ. 104).

6. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 28 του ν. 1158/1981, ο οποίος ρυθμίζει την οργάνωση και διοίκηση των Ανωτέρων Σχολών Καλλιτεχνικής Εκπαίδευσης, μεταξύ των οποίων και οι Σχολές Χορού, ως σχολές της τρίτης βαθμίδας εκπαίδευσης, παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, με προεδρικό διάταγμα, εκτός των άλλων και των προσόντων των ιδρυτών και του διδακτικού προσωπικού των ερασιτεχνικών σχολών χορού. Ακολουθώντας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 εδαφ. β' του π.δ. 457/1983, απαιτείται να συντρέχουν στο πρόσωπο του Διευθυντού Σπουδών, είτε αυτός θα είναι ο ιδιοκτήτης, είτε άλλο πρόσωπο, τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που σχετίζονται με την τέχνη του χορού. Ο καθορισμός των προσόντων αυτών και συγκεκριμένα, η κατοχή διπλώματος ή πτυχίου ή η προηγούμενη ευδόκιμη 15ετής διδακτική προϋπηρεσία ή η ανώτερη καλλιτεχνική σταδιοδρομία ως χορευτή ή χορογράφου, όπως οριζόταν στην ανωτέρω διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 εδαφ. β' του π.δ. 457/1983, παρείχε τη δυνατότητα να οριστούν Διευθυντές και καθηγητές ερασιτεχνικών σχολών χορού διπλωματούχοι αλλά και εμπειρικοί χορευτές ή χορογράφοι. Στη συνέχεια, με τη διάταξη του άρθρου 61 του ν. 4481/2017, που άρχισε να ισχύει από 20-7-2017, τροποποιήθηκε το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του π.δ. 457/1983, και ορίστηκε ότι για την ανάληψη

της Διεύθυνσης Σπουδών, απαιτείται σε κάθε περίπτωση η κατοχή διπλώματος ή πτυχίου καθηγητή χορού, προσθέτως δε και πενταετής διδακτική εμπειρία σε αναγνωρισμένη σχολή χορού της ημεδαπής ή αλλοδαπής (μη αρκούσης ευδόκιμης 15ετούς διδακτικής προϋπηρεσίας ή 15ετούς ανώτερης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας ως χορευτή ή χορογράφου). Η ρύθμιση αυτή, σύμφωνα με την οικεία αιτιολογική έκθεση, συνάδει με τις σύγχρονες αντιλήψεις και συντελεί στην αναβάθμιση του επιπέδου της παρεχόμενης εκπαίδευσης, αφού όπως επισημαίνεται, «Σήμερα, μετά από 32 χρόνια δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας καλλιτεχνικής εκπαίδευσης στο χορό, δεν υπάρχει ούτε ένας χορευτής ή χορογράφος ή καθηγητής χορού χωρίς δίπλωμα, ενώ αντιθέτως πολλοί είναι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών...».

7. Με τις διατάξεις των άρθρων 28 του ν.1158/1981 και 2 του π.δ. 457/9-28-11-1983, οριζόταν ότι προκειμένου να ιδρυθεί και περαιτέρω να λειτουργήσει ερασιτεχνική σχολή χορού έπρεπε να εκδοθεί από τη Διοίκηση σχετική άδεια, εφόσον συνέτρεχαν οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 1 ν. 3919/2011 ορίστηκε ότι παύουν να ισχύουν, τέσσερις μήνες μετά την έναρξη ισχύος του νόμου, απαιτήσεις που είχαν τεθεί με νομικές διατάξεις για την προηγούμενη έκδοση διοικητικής άδειας επαγγέλματος, όταν η έκδοση της άδειας συναρτάται προς τη διαπίστωση, κατά δέσμια αρμοδιότητα, της συνδρομής νομίμων προϋποθέσεων, δηλαδή όταν αρκεί η προσκόμιση ορισμένων δικαιολογητικών για την χορήγηση της άδειας και δεν απαιτείται δοκιμασία των ενδιαφερομένων. Μετά το πέρας της 4μηνιας προθεσμίας από τη δημοσίευση του νόμου η πρόσβαση στο επάγγελμα θα είναι ελεύθερη. Στις διατάξεις του νόμου αυτού, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 2, υπάγονται όλα τα επαγγέλματα, πλην των ρητώς εξαιρουμένων, ενώ οι καταργούμενοι περιορισμοί απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου. Η ίδρυση και η λειτουργία των Ερασιτεχνικών Σχολών Χορού, εξαρτώμενη από την έκδοση προηγούμενης διοικητικής άδειας, και μη ανήκουσα στα ρητώς εξαιρούμενα επαγγέλματα, από την έναρξη ισχύος του ν. 3919/2011, διέπεται από τις διατάξεις του (βλ. και ΝΣΚ 104/2015).

8. Η κατάργηση της ως άνω αδειάς, η χορήγηση της οποίας προηγείτο της ενάρξεως της επαγγελματικής δραστηριότητας, δεν κατήργησε την κρατική-διοικητική εποπτεία την σχετική με τον έλεγχο των νομίμων προϋποθέσεων ασκήσεως του επαγγέλματος, η οποία υπό το κράτος του ανωτέρω νόμου ενεργείται πλέον διαφορετικά, ήτοι εντός τριών μηνών από την αναγγελία

ενάρξεως του επαγγέλματος και απαιτεί δράση (ενέργεια) της διοίκησης, μόνο όταν διαπιστώνεται έλλειψη των νομίμων προϋποθέσεων για την άσκησή του. Εξάλλου, το τιθέμενο στην ανωτέρω διάταξη χρονικό όριο των τριών μηνών υποχρεώνει την διοίκηση σε ταχεία και υπεύθυνη ενέργεια (βλ. σχετ. Ν.Σ.Κ. 145/2012, 156/2012, 381/2012), όπως επισημαίνεται εν προκειμένω και στην υπ' αριθμ. 14539/68/17-2-2012 εγκύκλιο του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού και επιβάλλει σε όποιον εκδηλώνει ενδιαφέρον προς άσκηση ορισμένου επαγγέλματος υποχρέωση αναμονής και αναβολής της ενάρξεως ασκήσεως τούτου, ώστε να παρασχεθεί στη διοίκηση η δυνατότητα να διενεργήσει προληπτικό έλεγχο και ενδεχομένως να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος, αν δεν υφίσταται ή δεν προκύπτει η συνδρομή των προς τούτο νομίμων προϋποθέσεων (ΝΣΚ 104/2015).

9. Περαιτέρω, ενόψει της περιοριστικής απαρίθμησης στο άρθρο 2 του ν. 3919/2011, των αντικειμενικού χαρακτήρα καταργούμενων περιορισμών στην άσκηση επαγγέλματος και της διατήρησης, κατά τα διαλαμβανόμενα στην εισηγητική έκθεση του νόμου, των αναγόμενων στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου περιορισμών υποκειμενικού χαρακτήρα, συνάγεται ότι στις διατάξεις του ν. 3919/2011 υπάγονται και τα επαγγέλματα για την άσκηση των οποίων απαιτείται η συνδρομή πάσης φύσεως προσόντων ή εμπειρίας, εφόσον όμως είναι δυνατή η αντικειμενική διαπίστωση της ύπαρξης αυτών από το εκάστοτε αρμόδιο διοικητικό όργανο και δεν απαιτείται περαιτέρω δοκιμασία ικανοτήτων ή δεξιοτήτων (βλ. και ΣτΕ 3375/2017). Εξάλλου, κρίσιμος χρόνος για τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων αυτών είναι ο χρόνος έναρξης της ελεύθερης άσκησης του επαγγέλματος από τον αναγγείλαντα, που ορίζεται με το πέρας του προβλεπόμενου από τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 του ν. 3919/2011, τριμήνου υποχρεωτικής αναμονής, καθώς με την πάροδο του χρόνου αυτού τεκμαίρεται η έκδοση σιωπηρής θετικής διοικητικής πράξης περί συνδρομής τους και δυνατότητας ασκήσεως του επαγγέλματος. Η πράξη αυτή δύναται βεβαίως να ανακληθεί σύμφωνα με τους ισχύοντες για την ανάκληση των διοικητικών πράξεων κανόνες, στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι κατά τον ανωτέρω χρόνο δεν υφίσταντο οι προϋποθέσεις που προβλέπονταν από τις ισχύουσες τότε διατάξεις για τη νόμιμη άσκησή του.

10. Κατά το ιστορικό του ερωτήματος, η ενδιαφερόμενη ολοκλήρωσε την υποβολή των δικαιολογητικών της από 19-1-2016 αρχικής αιτήσεώς της προς την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας

Ερασιτεχνικής Σχολής Χορού, στις 27-4-2016, οπότε υπέβαλε συμπληρωματική αίτηση με την οποία πρότεινε να οριστεί ως καλλιτεχνικός Διευθυντής της υπό ίδρυση Σχολής πρόσωπο που διέθετε τον απαιτούμενο τίτλο σπουδών και το προσόν της 15ετούς ανώτερης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας ως χορευτής ή χορογράφος, προσκομίζοντας και τα απαιτούμενα αποδεικτικά έγγραφα. Με την ίδια αίτηση ζήτησε την επίσπευση της διαδικασίας, επικαλούμενη την ανωτέρω υπ' αριθμ. 35006/2012 εγκύκλιο του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού. Συνεπώς, από το χρονικό αυτό σημείο κατά το οποίο ολοκληρώθηκε η υποβολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών, άρχισε η τρίμηνη προθεσμία εντός της οποίας η Διοίκηση όφειλε να προβεί στην εξέταση του αιτήματος εν γένει, ενώ τόσο κατά το χρόνο ενάρξεως όσο και κατά το χρόνο λήξεως του χρονικού διαστήματος του τριμήνου ο προτεινόμενος για την ανάληψη της Διεύθυνσης σπουδών της Σχολής εφέρετο ως κατέχων τα απαιτούμενα από τις ισχύουσες κατά το χρόνο εκείνο διατάξεις, προσόντα, με την προϋπόθεση της θετικής ως προς το ζήτημα τούτο κρίσης της αρμόδιας Γνωμοδοτικής Επιτροπής Ανωτέρων Σχολών Χορού του άρθρου 25 του Ν. 1158/81. Συνεπώς, η Επιτροπή του άρθρου 25 του ν. 1158/1981, η οποία ήταν αρμόδια να γνωμοδοτήσει σχετικά με την αποκτηθείσα εμπειρία του προτεινόμενου Διευθυντή σπουδών ως χορευτή ή χορογράφου, σύμφωνα με το ισχύον κατά τον ανωτέρω χρόνο νομοθετικό καθεστώς (άρθρο 5 παρ. 1 εδάφιο 2 του π.δ. 457/1983, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή του, από 20-7-2017, με το άρθρο 61 του Ν. 4481/2017), διατηρεί την γνωμοδοτική αρμοδιότητά της ως προς τον έλεγχο των προσκομισθέντων δικαιολογητικών και την κατ' αντικειμενική κρίση διαπίστωση της επάρκειας ή μη αυτών προς απόδειξη της καλλιτεχνικής εμπειρίας του προτεινόμενου Διευθυντή σπουδών. Η αρμοδιότητα αυτή υφίσταται ενόψει του εφαρμοστέου κατά το χρόνο έκδοσης της ανωτέρω σιωπηρής διοικητικής πράξης δικαίου και όχι εκ του χρόνου υποβολής της σχετικής αιτήσεως της ενδιαφερομένης, η οποία αποτελεί μεν αναγκαίο όρο, όχι όμως και συστατικό στοιχείο της διοικητικής πράξης.

10. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ως εξής:

Η Επιτροπή του άρθρου 25 του ν. 1158/1981, διατηρεί την γνωμοδοτική της αρμοδιότητα ως προς την διαπίστωση, κατόπιν αντικειμενικής εκτίμησης των προσκομισθέντων δικαιολογητικών, της συνδρομής ή μη του προβλεπόμενου στο άρθρο 5 παρ. 1 εδαφ. 2 του π.δ. 457/1983, όπως ίσχυε πριν την τροποποίησή

του με το άρθρο 61 του Ν. 4481/2017, προσόντος της «15ετούς ανώτερης καλλιτεχνικής σταδιοδρομίας ως χορευτή ή χορογράφου κλασσικού και σύγχρονου ρεπερτορίου» στο πρόσωπο του προτεινόμενου ως Διευθινή Σπουδών στην υπό ίδρυση Ερασιτεχνική Σχολή Χορού του ερωτήματος, διότι η διάταξη αυτή ήταν εφαρμοστέα κατά το χρόνο λήξεως του προβλεπόμενου από τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 του ν. 3919/2011, τριμήνου υποχρεωτικής αναμονής πριν την έναρξη λειτουργίας της ανωτέρω Σχολής.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 18-02-2019

Η Πρόεδρος του Ε' Τμήματος ΝΣΚ

Μεταξία Ανδροβιτσανέα

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Μαρία Οικονόμου

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.